Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
GIOVANNI PITRUZZELLA
5 päivänä toukokuuta 2022 [1]

Asia C-256/21

KP
vastaan
TV ja
Gemeinde Bodman-Ludwigshafen

(Ennakkoratkaisupyyntö – Oberlandesgericht München (osavaltion ylioikeus, München, Saksa))

Ennakkoratkaisupyyntö – EU-tavaramerkki (APFELZÜGE) – Riita-asia kansallisessa tuomioistuimessa – EU-tavaramerkkejä käsittelevän tuomioistuimen toimivalta – Loukkauskanne – Vastakanne – Loukkauskanteesta luopuminen

I Johdanto

1. Tässä Oberlandesgericht Münchenin (osavaltion ylioikeus, München, Saksa) esittämässä ennakkoratkaisupyynnössä on kyse Euroopan unionin tavaramerkistä annetun asetuksen 2017/1001 [2] 124 artiklan a ja d alakohdan ja 128 artiklan tulkinnasta.

2. Ennakkoratkaisupyyntö on esitetty KP:n sekä TV:n ja Gemeinde Bodman-Ludwigshafenin (Bodman-Ludwigshafenin kunta) välisen riita-asian yhteydessä. Asiassa on kyse EU-tavaramerkiksi rekisteröidyn sanamerkin loukkausta koskevasta kanteesta ja kyseisen EU-tavaramerkin mitättömyyttä koskevasta vastakanteesta.

3. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuinta vahvistamaan, onko EU-tavaramerkkejä käsittelevä tuomioistuin toimivaltainen ratkaisemaan EU-tavaramerkin mitättömyyttä koskevan vastakanteen siinä tapauksessa, että kyseisen tavaramerkin haltija luopuu loukkausta koskevasta pääkanteesta.

[1] Alkuperäinen kieli: italia.

[2] Euroopan unionin tavaramerkistä 14.6.2017 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/1001 (EUVL 2017, L 154, s. 1).

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin lainsäädäntö

4. Asetuksen (EU) 2017/1001 johdanto-osan 31, 32 ja 33 perustelukappale:

”(31) Jäsenvaltioiden olisi EU-tavaramerkkien suojan varmistamiseksi kansallisen järjestelmänsä huomioon ottaen nimettävä mahdollisimman rajallinen määrä ensimmäisen ja toisen oikeusasteen tuomioistuimia, joilla on toimivalta EU-tavaramerkin loukkausta ja voimassaoloa koskevissa asioissa.

(32) On välttämätöntä, että EU-tavaramerkin voimassaoloa ja loukkausta koskevien päätösten oikeusvaikutus ulottuu koko unioniin, sillä tämä on ainoa keino välttää tuomioistuinten ja viraston keskenään ristiriitaiset päätökset ja varmistaa, ettei EU-tavaramerkkien yhtenäistä luonnetta heikennetä. – –

(33) Olisi ehkäistävä keskenään ristiriitaisten tuomioiden syntyminen riita-asioissa, joissa on samat osapuolet ja joissa perusteena ovat samat, EU-tavaramerkkiä ja rinnakkaisia kansallisia tavaramerkkejä koskevat kysymykset. Sen vuoksi, jos oikeudellisiin toimenpiteisiin turvaudutaan samassa jäsenvaltiossa, tämän tavoitteen saavuttamiseksi on noudatettava kansallisia menettelysääntöjä, joihin tämä asetus ei vaikuta, mutta jos oikeudellisiin toimenpiteisiin ryhdytään eri jäsenvaltioissa, asetuksen (EU) N:o 1215/2012[3] määräyksiin perustuvat säännökset riita-asian vireilläolosta ja asiain yhtymisestä näyttävät tarkoituksenmukaisilta.”

5. Asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”EU-tavaramerkki on yhtenäinen. Sen oikeusvaikutukset ovat samanlaiset kaikkialla unionissa: sen voi rekisteröidä ainoastaan olemaan voimassa koko unionissa, sen voi luovuttaa, siitä voi luopua, sen hallintaoikeus voidaan menettää tai julistaa mitättömäksi ja sen käyttö voidaan kieltää ainoastaan koko unionissa. Tätä periaatetta sovelletaan, jollei tässä asetuksessa toisin säädetä.”

6. Saman asetuksen 6 artiklan mukaan EU-tavaramerkki saadaan rekisteröinnillä.

7. Asetuksen 59 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”EU-tavaramerkki julistetaan mitättömäksi virastolle tehdyllä vaatimuksella tai loukkauskanteeseen kohdistuvalla vastakanteella, jos:

a) EU-tavaramerkki on rekisteröity 7 artiklan säännösten vastaisesti;

– –”.

[3] Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annettu neuvoston asetus (EUVL 2012, L 351, s. 1).

8. Saman asetuksen 5 jaksossa, jonka otsikko on ”Menettämistä ja mitättömyyttä koskeva menettely virastossa”, olevan 63 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Menettämis- tai mitättömyysvaatimusta ei voida ottaa tutkittavaksi, jos samaa asiaa ja syytä koskevasta ja samojen osapuolien välisestä vaatimuksesta on jo joko viraston tai 123 artiklassa tarkoitetun EU-tavaramerkkejä käsittelevän tuomioistuimen antama ratkaisu ja viraston tai kyseisen tuomioistuimen kyseisestä vaatimuksesta tekemä päätös on tullut lainvoimaiseksi.”

9. Asetuksen 2017/1001 123 artiklan 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Jäsenvaltiot nimeävät alueellaan mahdollisimman rajoitetun määrän kansallisia ensimmäisen ja toisen oikeusasteen tuomioistuimia, joiden tehtävänä on hoitaa niille tällä asetuksella osoitetut tehtävät.”

10. Asetuksen 2017/1001 124 artiklan a ja d alakohdassa säädetään seuraavaa:

”EU-tavaramerkkejä käsittelevillä tuomioistuimilla on yksinomainen toimivalta:

a) kaikissa loukkauskanteissa ja – jos kansallinen laki ne sallii – EU-tavaramerkin loukkauksen uhkaa koskevissa kanteissa;

– –

d) 128 artiklassa tarkoitetuissa EU-tavaramerkin menettämistä ja mitättömyyttä koskevissa vastakanteissa.”

11. Kyseisen asetuksen 127 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”EU-tavaramerkkejä käsittelevät tuomioistuimet pitävät EU-tavaramerkkiä pätevänä, jollei vastaaja kiistä sen pätevyyttä menettämistä tai mitättömyyttä koskevalla vastakanteella.”

12. Asetuksen 2017/1001 128 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Menettämistä tai mitättömyyttä koskeva vastakanne voi perustua ainoastaan tässä asetuksessa säädettyihin menettämis- tai mitättömyysperusteisiin.

2. EU-tavaramerkkejä käsittelevä tuomioistuin hylkää menettämistä tai mitättömyyttä koskevan vastakanteen, jos viraston tekemästä päätöksestä samojen osapuolien välisestä samaa asiaa koskevasta ja samoin perustein nostetusta kanteesta on jo tullut lopullinen.

– –

4. EU-tavaramerkkejä käsittelevä tuomioistuin, jolle EU-tavaramerkkiä koskeva menettämistä tai mitättömyyttä koskeva vastakanne esitetään, ei saa aloittaa vastakanteen tutkimista, ennen kuin joko asianomainen osapuoli tai tuomioistuin on ilmoittanut virastolle päivämäärän, jona vastakanne esitettiin. Virasto kirjaa tämän tiedon rekisteriin. Jos EU-tavaramerkin menettämis- tai mitättömyysvaatimus oli jo esitetty virastolle ennen vastakanteen esittämistä, viraston on ilmoitettava siitä tuomioistuimelle, joka 132 artiklan 1 kohdan mukaisesti lykkää asian käsittelyä, kunnes vaatimusta koskeva päätös on lopullinen tai vaatimus peruutetaan.

– –

6. Jos EU-tavaramerkkejä käsittelevä tuomioistuin on tehnyt lainvoimaiseksi tulleen päätöksen EU-tavaramerkkiä koskevasta menettämistä tai mitättömäksi julistamista koskevasta vastakanteesta, tuomioistuimen tai kansallisen menettelyn muun osapuolen on toimitettava viipymättä jäljennös päätöksestä virastolle. Virasto tai muu asianomainen osapuoli voi pyytää tietoja tällaisesta toimittamisesta. Virasto merkitsee rekisteriin maininnan päätöksestä ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet päätöksen operatiivisen osan noudattamiseksi.

7. EU-tavaramerkkejä käsittelevä tuomioistuin, joka käsittelee menettämistä tai mitättömyyttä koskevaa vastakannetta, voi keskeyttää asian käsittelyn EU-tavaramerkin haltijan pyynnöstä ja kuultuaan muita osapuolia ja kehottaa vastaajaa esittämään virastolle menettämistä tai mitättömyyttä koskevan vastakanteen antamassaan määräajassa. Jos tätä kannetta ei esitetä annetussa määräajassa, menettelyä jatketaan; vastakanne katsotaan peruutetuksi. Sovelletaan 132 artiklan 3 kohtaa.”

13. Mainitun asetuksen 129 artiklassa, jonka otsikko on ”Sovellettava oikeus”, säädetään seuraavaa:

”1. EU-tavaramerkkejä käsittelevät tuomioistuimet soveltavat tämän asetuksen säännöksiä.

2. Tavaramerkkikysymyksissä, jotka eivät kuulu tämän asetuksen soveltamisalaan, asiaan kuuluva EU-tavaramerkkejä käsittelevä tuomioistuin soveltaa asiaa koskevaa kansallista lainsäädäntöä.

3. Jollei tässä asetuksessa toisin säädetä, EU-tavaramerkkejä käsittelevä tuomioistuin soveltaa sen jäsenvaltion kansallista tavaramerkkiä koskeviin samankaltaisiin kanteisiin sovellettavia menettelysääntöjä, jonka alueella kyseinen tuomioistuin sijaitsee.”

14. Asetuksen 132 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jollei menettelyn jatkamiseen ole erityisiä syitä, 124 artiklassa tarkoitettua kannetta, lukuun ottamatta vahvistuskanteita, jotka koskevat sitä, että loukkausta ei ole tapahtunut, käsittelevä EU-tavaramerkkejä käsittelevä tuomioistuin keskeyttää asian käsittelyn omasta aloitteestaan kuultuaan osapuolia tai jonkin osapuolen hakemuksesta ja kuultuaan muita osapuolia, jos EU-tavaramerkin pätevyys on jo valituksen kohteena toisessa EU-tavaramerkkejä käsittelevässä tuomioistuimessa vastakanteen perusteella tai jos menettämistä tai mitättömyyttä koskeva vaatimus on jo esitetty virastolle.

2. Jollei menettelyn jatkamiseen ole erityisiä syitä, menettämistä tai mitättömyyttä koskevaa vaatimusta käsittelevä virasto keskeyttää asian käsittelyn omasta aloitteestaan kuultuaan osapuolia tai jonkin osapuolen hakemuksesta ja kuultuaan muita osapuolia, jos EU-tavaramerkin pätevyys on jo valituksen kohteena toisessa EU-tavaramerkkejä käsittelevässä tuomioistuimessa vastakanteen perusteella. Jos jokin EU-tavaramerkkejä käsittelevässä tuomioistuimessa vireillä olevan menettelyn osapuolista kuitenkin sitä pyytää, tuomioistuin voi kuultuaan menettelyn muita osapuolia keskeyttää menettelyn. Tässä tapauksessa virasto jatkaa menettelyä.

3. EU-tavaramerkkejä käsittelevä tuomioistuin, joka keskeyttää asian käsittelyn, voi määrätä keskeytyksen ajaksi väliaikaisia ja suojaavia toimenpiteitä.”

B Saksan oikeus

15. Saksan siviiliprosessilain (Zivilprozessordnung, jäljempänä ZPO) 33 §:n 1 momentin mukaan vastakanne voidaan nostaa kannetta käsittelevässä tuomioistuimessa, jos vastakanteen kohteen ja pääkanteen kohteen tai pääkannetta vastaan esitettyjen puolustautumiskeinojen välillä on oikeudellinen liityntä.

16. ZPO:n 261 §:n, jonka otsikko on ”Vireilläolo”, 3 momentin 2 kohdassa säädetään, että tuomioistuin, jossa asia on pantu vireille, pysyy toimivaltaisena, vaikka toimivallan perustaneissa olosuhteissa tapahtuu muutoksia.

III Tosiseikat, pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymys

17. KP on 19.10.2017 rekisteröidyn EU-tavaramerkin ”Apfelzüge” haltija. Tavaramerkki kattaa vuonna 1957 tavaroiden ja palvelujen kansainvälisestä luokituksesta tavaramerkkien rekisteröimistä varten tehtyyn Nizzan sopimukseen (jäljempänä Nizzan sopimus)[4] pohjautuvan luokituksen luokkiin 35, 41 ja 43 kuuluvia palveluja.[5] On riidatonta, että Apfelzügle-sana tarkoittaa omenien sadonkorjuussa käytettävää ajoneuvoyhdistelmää, joka koostuu useammasta traktorin vetämästä perävaunusta.

18. Sekä TV että Boman-Ludwigshafenin kunta julkaisivat 26.9.2018 omalla Facebook-tilillään mainoksen Apfelzügle-ajelun yhteydessä pidettävästä tuoreiden omenien poiminta- ja maistelutapahtumasta.

19. KP nosti Landgericht Münchenissä (alueellinen alioikeus, München, Saksa) kanteen tavaramerkin loukkauksesta ja vaati, että TV:ta ja Bodman-Ludwigshafenin kuntaa kiellettäisiin käyttämästä Apfelzügle-sanaa kyseisen tavaramerkin kattamista palveluista. Vastaajat puolestaan nostivat kyseisessä tuomioistuimessa vastakanteet, joissa he vaativat KP:n tavaramerkin julistamista mitättömäksi.

20. Landgericht Münchenissä pidetyssä istunnossa KP peruutti loukkauskanteensa. Kanteen peruuttamisesta huolimatta TV ja Bodman-Ludwigshafenin kunta pitivät vastakanteensa voimassa.

21. Landgericht München, joka katsoi, että vastakanteet oli tutkittava, julisti 10.3.2020 antamallaan tuomiolla riidanalaisen tavaramerkin mitättömäksi ainoastaan luokkaan 41 kuuluvien palvelujen osalta mutta hylkäsi muut vastaajien vaatimukset.

22. Bodman-Ludwigshafenin kunta valitti tuomiosta Oberlandesgericht Müncheniin. Valituksessaan se vaati, että mitättömyyttä koskeva vastakanne hyväksytään myös Nizzan sopimuksen luokkiin 35 ja 43 kuuluvien palvelujen osalta.

[4] Nizzan diplomaattikonferenssissa 15.6.1957 tehty Nizzan sopimus, sellaisena kuin se on tarkistettuna ja muutettuna (Recueil des traités des Nations unies, vol. 1154, nro I 18200, s. 89).

[5] Tavaramerkki kattoi tarkemmin sanottuna seuraavat palvelut:
Luokka 35: Elintarvike- ja nautintoainealan tuotteiden valmistus, erityisesti tilamyymälätoiminta ja alueellisten, käsiteollisesti valmistettujen elintarvikkeiden ja/tai juomien myynti.
Luokka 41: Ajanviete; kulttuuritoiminnat; pienviljelijöille suunnattujen tiedotustilaisuuksien järjestäminen ja toteuttaminen.
Luokka 43: Asiakkaille tarjottavat majoitus- ja ravitsemuspalvelut; ravintolatoiminta; catering-palvelut.

23. Ennakkoratkaisupyynnössään Oberlandesgericht München toteaa, että sen on ensin arvioitava, voidaanko vastaajien vastakanteet ottaa tutkittaviksi, kun pääkanne on peruutettu; se korostaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisu ei tältä osin sido sitä.

24. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa tältä osin, että Saksassa enemmistö oikeusoppineista kannattaa näkemystä, jonka mukaan nyt tarkasteltavan kaltaisiin tapauksiin ei sovelleta asetusta 2017/1001 vaan kyseisen asetuksen 129 artiklan 3 kohtaan sisältyvän viittauksen nojalla Saksan siviiliprosessia koskevia sääntöjä. Tarkemmin sanottuna asiaan sovellettaisiin ZPO:n 261 §:n 3 momentin 2 kohtaa, jonka mukaan tavaramerkkejä käsittelevän tuomioistuimen toimivalta mitättömyyttä koskevan vastakanteen osalta on riippumaton loukkauskanteeseen annetusta ratkaisusta eikä toimivalta siten voi lakata, vaikka loukkauskanne peruutettaisiin.

25. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin suhtautuu tähän ratkaisuun epäilevästi ja huomauttaa seuraavaa:

i) EU-tavaramerkin rekisteröinti on unionin toimielimen eli Euroopan unionin teollisoikeuksien viraston (jäljempänä virasto) suorittama toimi, eivätkä kansalliset tuomioistuimet ole toimivaltaisia kumoamaan tällaisia toimia nimenomaisesti säädettyjä poikkeustapauksia lukuun ottamatta;

ii) tästä syystä asetuksen 2017/1001 63 artiklan 1 kohdassa virastolle annetaan asiassa ”ensisijainen” toimivalta;

iii) kansallisen tuomioistuimen toimivalta tavaramerkin pätevyyttä koskevassa asiassa sen sijaan on poikkeustilanne, josta säädetään asetuksen 2017/1001 124 artiklan d alakohdassa yksinomaan vastakanteen nostamisen osalta ja joka on perusteltavissa tarpeella mahdollistaa se, että vastaajalla, jota loukkauskanne koskee, on samassa oikeudenkäynnissä käytettävissään puolustautumiskeino;

iv) viraston ensisijainen toimivalta ilmenee lisäksi asetuksen 2017/1001 128 artiklan 7 kohdasta, jonka mukaan tavaramerkin haltija voi saada toimillaan aikaan sen, ettei mitättömyyttä koskevaa vastakannetta ratkaisekaan kansallinen tuomioistuin, vaan se ratkaistaan virastossa käytävässä menettelyssä.

26. Kun kaikki tämä otetaan huomioon, Oberlandesgericht München katsoo, ettei EU-tavaramerkkejä käsittelevä tuomioistuin asetuksen 2017/1001 128 artiklan mukaan voi ratkaista EU-tavaramerkin mitättömyyttä koskevaa vastakannetta, kun loukkauskanne, jonka johdosta vastakanne on nostettu, on peruutettu, koska tällaisessa tapauksessa tarvetta hyväksyä tämän kaltaista vastaajan puolustautumiskeinoa ei enää ole. Sama johtopäätös on sen mukaan johdettavissa myös asetuksesta 2017/1001 niin, ettei viittaus kansalliseen lainsäädäntöön ole tarpeellinen.

27. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tätä tulkintaa tukee 19.10.2017 annettu tuomio Raimund[6] (jäljempänä tuomio Raimund), jonka mukaan mitättömäksi julistamista koskeva vastakanne on tutkittava ennen loukkauskannetta. Tämä tulkinta ei myöskään aiheuttaisi vastakanteen tekevälle vastaajalle kohtuutonta ja suhteetonta taakkaa, koska vastaajalla olisi kuitenkin asetuksen 2017/1001 63 artiklan nojalla mahdollisuus esittää vaatimus virastolle.

6 C-425/16, EU:C:2017:776.

28. Tässä tilanteessa Oberlandesgericht München on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko asetuksen 2017/1001 124 artiklan d alakohtaa ja 128 artiklaa tulkittava siten, että EU-tavaramerkkejä käsittelevä tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan asetuksen 2017/1001 128 artiklassa tarkoitetun EU-tavaramerkin mitättömyyttä koskevan vastakanteen myös sen jälkeen, kun kyseistä EU-tavaramerkkiä koskeva 124 artiklan a alakohdassa tarkoitettu loukkauskanne on pätevästi peruutettu?”

IV Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa ja tiivistelmä asianosaisten huomautuksista

29. Oikeudenkäynnissä kirjallisia huomautuksia esittivät Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan mukaisesti Bodman-Ludwigshafenin kunta ja Euroopan komissio.

30. Bodman-Ludwigshafenin kunta katsoo, että vastakannetta on pidettävä loukkauskanteeseen nähden itsenäisenä asiana ja että kun asetuksessa ei ole nimenomaisia säännöksiä nyt tarkasteltavan kaltaisesta tapauksesta, siihen on sovellettava Saksan siviiliprosessilakia, jonka mukaan tuomioistuin, jossa asia on pantu vireille, pysyy toimivaltaisena, vaikka toimivallan perustaneissa olosuhteissa tapahtuu muutoksia. Näin ollen se katsoo, että esitettyyn ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava myöntävästi.

31. Komissio sen sijaan pitää poissuljettuna, että kansallinen tuomioistuin säilyttäisi toimivallan ratkaista EU-tavaramerkin mitättömäksi julistamista koskevan vastakanteen sen jälkeen, kun loukkausta koskeva pääkanne on pätevästi peruutettu. Johtopäätöksensä perustelemiseksi se kiinnittää huomiota erityisesti tavaramerkin mitättömyyttä koskevan vastakanteen liitännäiseen luonteeseen. Kyse on sen mukaan vastaajan puolustautumiskeinosta, jota voidaan käyttää ainoastaan loukkauskanteen yhteydessä, ja mitättömyyttä koskeva vastakanne on välttämättä riippuvainen loukkauskanteen olemassaolosta, eikä sitä siten voida tarkastella itsenäisesti.

V Oikeudellinen arviointi

32. Ennakkoratkaisukysymyksellään Oberlandesgericht München pyytää unionin tuomioistuinta vahvistamaan, säilyttääkö EU-tavaramerkkejä käsittelevä tuomioistuin asetuksen 2017/1001 nojalla toimivaltansa ratkaista EU-tavaramerkin mitättömyyttä koskevan asian, jonka loukkauskanteen vastaaja on pannut vireille vastakanteella, myös sen jälkeen, kun asianomainen loukkauskanne on pätevästi peruutettu.

A Mitättömyyttä koskeva vastakanne asetuksen 2017/1001 järjestelmässä

33. Ennen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämän toimivaltakysymyksen tarkastelua on tulkittava vastakanteen käsitettä ja arvioitava sitä, onko se pääkanteeseen nähden luonteeltaan itsenäinen vai liitännäinen.

34. Jos nimittäin – kuten komissio on esittänyt – vastakanteen katsottaisiin olevan liitännäinen pääkanteeseen nähden, vastakanne jakaisi jo tällä perusteella saman kohtalon kuin pääkanne. Tarkasteltavaan asiaan sovellettaisiin toisin sanoen periaatetta, jonka mukaan asiat joko seisovat yhdessä tai kaatuvat yhdessä (simul stabunt simul cadent). Jos vastakanne sen sijaan katsottaisiin itsenäiseksi kanteeksi, mahdollinen pääkanteen lakkaaminen ei vaikuttaisi siihen.

35. Vaikka ilmaus ”vastakanne” toistuu useissa asetuksen 2017/1001 säännöksissä, käsitettä ei määritellä näissä säännöksissä lainkaan eikä niihin sisälly nimenomaista viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen käsitteen määrittelyä ja sille annettavaa ulottuvuutta varten. Näin ollen katson unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti, että erityisesti asetuksen 2017/1001 128 artiklassa tarkoitettua vastakanteen käsitettä on pidettävä unionin oikeuden itsenäisenä käsitteenä ja sitä on tulkittava yhtenäisesti unionin alueella siten, että otetaan huomioon kyseisen säännöksen sanamuoto ja asiayhteys sekä sillä säännöstöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös on. [7]

36. Kansallisessa prosessilainsäädännössä käytettyihin luonnehdintoihin vetoaminen on mielestäni suljettava pois siitä huolimatta, että asetuksen 2017/1001 129 artiklan 3 kohdan mukaan niitä sovelletaan, jollei asetuksessa toisin säädetä. Kuten jäljempänä nimittäin tarkemmin todetaan, asetuksessa 2017/1001 tarkoitetun vastakanteen käsitteen ulottuvuuden tulkinta vaikuttaa virastolle ja EU-tavaramerkkejä käsitteleville tuomioistuimille kuuluvien toimivallan alojen määrittelyyn. Tässä tilanteessa on tarkoituksenmukaista, että kyseisen asetuksen yhteydessä kyseistä käsitettä sovelletaan objektiivisesti, kansallisista oikeusjärjestyksistä riippumattomasti.

37. Kuten julkisasiamies Campos Sánchez-Bordona on ratkaisuehdotuksessaan Raimund aivan oikein huomauttanut, vastakanteella tarkoitetaan yleensä kannetta, jonka vastaaja nostaa itseensä kohdistetun menettelyn yhteydessä samassa tuomioistuimessa tarkoituksenaan saada jotakin muuta etua kuin pelkästään vastapuolen vaatimuksen hylkääminen. Vastakanteen perusteiksi hyväksytään tavallisesti prosessiekonomia ja keskenään ristiriitaisten tuomioiden antamisen vaaran välttäminen. [8]

38. Edellä esitetty huomioon ottaen on todettava, että asetuksella 2017/1001 – jonka tavoitteena on sen johdanto-osan neljännen perustelukappaleen mukaan perustaa unionin tavaramerkkijärjestelmä, ”jolla annetaan yrityksille oikeus hankkia yhtä ainoaa menettelyä noudattaen EU-tavaramerkkejä, joilla on yhdenmukainen suoja ja joiden vaikutus ulottuu koko unionin alueelle” [9] – säädetään monimutkaisesta EU-tavaramerkkien pätevyyden arviointia koskevasta järjestelmästä, jossa sekä virastolla että EU-tavaramerkkejä käsittelevillä tuomioistuimilla on tehtävä. [10]

39. EU-tavaramerkin mitättömyysvaatimusta varten unionin lainsäätäjä on luonut välittömän ja hallinnollis-lainkäytöllisesti keskitetyn menettelyn, joka käydään virastossa unionin tuomioistuimen valvonnassa. Asetuksen 2017/1001 63 artiklan mukaan virastolla nimittäin on

[7] Ks. tästä tuomio 20.1.2022, Landeshauptmann von Wien (pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen aseman menettäminen) (C-432/20, EU:C:2022:39, 28 kohta); tuomio 16.9.2021, The Software Incubator (C-410/19, EU:C:2021:742, 30 kohta) ja tuomio 29.1.2020, Sky ym. (C-371/18, EU:C:2020:45, 74 kohta).

[8] Ks. julkisasiamies Campos Sánchez-Bordonan ratkaisuehdotus (C-425/16, EU:C:2017:479, alaviite 17). Ks. vastaavasti myös tuomio 31.5.2018, Nothartová (C-306/17, EU:C:2018:360, 21 ja 22 kohta); määräys 27.5.2004, komissio v. IAMA Consulting (C-517/03, ei julkaistu, EU:C:2004:326, 17 kohta) ja tuomio 16.9.2013, GL2006 Europe v. komissio (T-435/09, EU:T:2013:439, 42 kohta).

[9] EU-tavaramerkin yhtenäisyys todetaan asetuksen 2017/1001 1 artiklan 2 kohdassa, ks. tämän ratkaisuehdotuksen 5 kohta.

[10] Järjestelmä on sama myös EU-tavaramerkin mitättömyyden ja lakkaamisen osalta. Pääasian kohteen huomioon ottaen viittaan jäljempänä yksinomaan mitättömyyttä koskevista pää- ja vastakanteista annettuun sääntelyyn.

toimivalta tutkia pääkanteena esitetty EU-tavaramerkkiä koskeva mitättömyysvaatimus ja viraston päätöksistä voidaan valittaa saman viraston yhteyteen perustettuihin valituslautakuntiin, joiden päätöksistä puolestaan voidaan valittaa unionin yleiseen tuomioistuimeen. [11]

40. EU-tavaramerkkejä käsittelevien tuomioistuinten yksinomaisesta toimivallasta sen sijaan säädetään asetuksen 2017/1001 124 artiklan d alakohdan nojalla siinä tapauksessa, että tällaisessa tuomioistuimessa nostetun loukkauskanteen yhteydessä nostetaan EU-tavaramerkin mitättömyyttä koskeva vastakanne. [12]

41. Se, että EU-tavaramerkkejä käsitteleville tuomioistuimille on annettu tällainen toimivalta, vastaa unionin lainsäätäjän tahtoa keskittää EU-tavaramerkkien loukkausta koskevien riita-asioiden käsittely siihen erikoistuneisiin kansallisiin tuomioistuimiin. Tällä toimivallan antamisella on kahtalainen tehtävä. Yhtäältä se antaa vastaajalle mahdollisuuden esittää tuomioistuimessa asiaperustetta koskevia väitteitä, jotka koskevat EU-tavaramerkin pätevyyden kiistämistä, huolimatta siitä, että tältä osin toimivalta on periaatteessa virastolla. Toisaalta se heijastaa pyrkimystä hyvään lainkäyttöön antamalla kummallekin asianosaiselle samassa menettelyssä ja samassa tuomioistuimessa mahdollisuuden saada ratkaisu keskinäisiin vaatimuksiinsa. Näin sen voidaan sanoa perustuvan myös asetuksen 2017/1001 johdanto-osan 32 ja 33 perustelukappaleesta ilmenevään tarpeeseen varmistaa EU-tavaramerkkien suoja välttämällä keskenään ristiriitaisia päätöksiä ja turvaamalla EU-tavaramerkin yhtenäinen luonne.

42. Lisäksi on korostettava, että asetuksen 2017/1001 127 artiklan 1 kohdan mukaan EU-tavaramerkkejä käsittelevien tuomioistuinten on lähtökohtaisesti pidettävä EU-tavaramerkkiä pätevänä: tämä olettama voidaan kumota ainoastaan, jos vastaaja nostaa mitättömyyttä koskevan vastakanteen. [13] Vastaaja ei toisin sanoen voi vedota EU-tavaramerkin pätemättömyyteen pelkästään siten, että hän esittää väitteen, jonka ainoana tarkoituksena on osoittaa kantajan vaatimus perusteettomaksi: [14] edellytyksenä on, että EU-tavaramerkkejä käsittelevältä tuomioistuimelta samanaikaisesti nimenomaisesti vaaditaan kyseisen EU-tavaramerkin toteamista mitättömäksi. [15]

[11] Ks. 66–72 artikla. Kyseisessä 63 artiklassa säädetään samasta menettelystä myös EU-tavaramerkkiä koskevan menettämisvaatimuksen osalta.

[12] On huomautettava, että sen estämiseksi, että viraston yksinomaista toimivaltaa tutkia pääkanteina esitetyt EU-tavaramerkin mitättömyyttä koskevat vaatimukset pyrittäisiin kiertämään, asetuksen 2017/1001 127 artiklan 2 kohdassa säädetään, että EU-tavaramerkin pätevyyttä ei voi kiistää vahvistuskanteella, joka koskee sitä, että EU-tavaramerkin loukkausta ei ole tapahtunut. Vastakanteessa voidaan mitättömyysperusteena vedota yksinomaan asetuksen 2017/1001 59 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin ehdottomiin mitättömyysperusteisiin ja saman asetuksen 60 artiklan 1 ja 2 kohdassa mainittuihin suhteellisiin mitättömyysperusteisiin.

[13] Olettama voidaan kumota myös menettämistä koskevalla vastakanteella, vaikka siinä tapauksessa kiistetään lähinnä oikeus käyttää tavaramerkkiin liittyviä yksinoikeuksia eikä niinkään tavaramerkin oikeudellista pätevyyttä.

[14] Sen kiellon, joka koskee EU-tavaramerkin mitättömyyttä koskevan väitteen esittämistä pelkän väitteen muodossa, ulottuvuutta on laajennettu yhteisön tavaramerkistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 207/2009 ja yhteisön tavaramerkistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 40/94 täytäntöönpanosta annetun komission asetuksen (EY) N:o 2868/95 muuttamisesta sekä maksuista sisämarkkinoilla toimivalle yhdenmukaistamisvirastolle (tavaramerkit ja mallit) annetun komission asetuksen (EY) N:o 2869/95 kumoamisesta 16.12.2015 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2015/2424 (EUVL 2015, L 341, s. 21), jolla muutettiin yhteisön tavaramerkistä 26.2.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 207/2009 (EUVL 2009, L 78, s. 1) 99 artiklan 3 kohtaa, jonka mukaan tällainen väite oli mahdollista esittää, jos vastaaja vetosi siihen, että tavaramerkki voitiin julistaa mitättömäksi vastaajan aikaisemman oikeuden vuoksi.

[15] Tuomion Raimund taustalla olleessa pääasiassa loukkauskannetta koskevan asian vastaaja oli esittänyt sekä mitättömyyttä koskevan väitteen että nostanut – samassa tuomioistuimessa vireille tulleessa erillisessä menettelyssä, mikä on Itävallan prosessioikeuden mukaan sallittua – mitättömyyttä koskevan vastakanteen vedoten molemmissa siihen, että tavaramerkki oli rekisteröity vilpillisessä mielessä. Tuomiossa unionin tuomioistuin tarkensi, että EU-tavaramerkkejä käsittelevä tuomioistuin ei voi hylätä loukkauskannetta EU-tavaramerkin mitättömyyttä koskevalla perusteella ilman, että se on ensin hyväksynyt mitättömäksi julistamista koskevan vastakanteen, jonka kyseisen loukkauskanteen vastaaja on nostanut ja joka perustuu samaan mitättömyysperusteeseen (ks. tuomion 35 kohta ja tuomiolauselman 1 kohta).

43. Kuten julkisasiamies Campos Sánchez-Bordona on ratkaisuehdotuksessaan Raimund [16] huomauttanut, tämä valinta on johdonmukainen tavaramerkin yhtenäisen luonteen kanssa, koska se tukee sellaista voimassaoloa koskevaa ratkaisua, jonka pätevyys ulottuu koko unionin alueelle. Tuomiot, joissa tavaramerkki julistetaan vastakanteen mukaisesti mitättömäksi, tuottavat nimittäin erga omnes -vaikutuksia, ja asetuksen 2017/1001 128 artiklan 6 kohdan sanamuodon mukaan viraston on merkittävä ne rekisteriin ja toteutettava tarvittavat toimenpiteet päätöksen operatiivisen osan noudattamiseksi. [17]

44. Edellä esitetystä käy kiistatta ilmi, että alkuperäisen loukkauskanteen ja mitättömyyttä koskevan vastakanteen välillä vallitsee yhteys. Mitättömyyttä koskeva vastakanne näet nostetaan ”liitännäisenä” jo vireillä olevan, loukkaamisen vahvistamista koskevan asian yhteydessä, ja sen päämääränä on (ainakin osittain) puolustautuminen, koska jos vastakanne hyväksytään, seurauksena on pääkanteen hylkääminen.

45. Vastakanteen päämäärä ei kuitenkaan rajoitu siihen: se voi johtaa tavaramerkin mitättömäksi julistamiseen erga omnes -vaikutuksin, jolloin se ulottuu itse oikeudenkäyntiä ja vastaajan puolustautumistarpeita laajemmalle niin, että – kuten nyt tarkasteltavassa asiassa nousee selvästi esiin – vastaajan intressi vastakanteen hyväksymiseen säilyy siinäkin tapauksessa, että loukkauskanteesta luovutaan.

46. Edellä esitetyn huomioon ottaen katson, että – toisin kuin komissio väittää – asetuksen 2017/1001 128 artiklassa tarkoitettu tavaramerkin mitättömyyttä koskeva vastakanne ei ole luonteeltaan pelkästään liitännäinen suhteessa loukkausta koskevaan pääkanteeseen, vaan se on luonteeltaan ellei täysin itsenäinen niin vähintäänkin hybridi, minkä vuoksi se ei lakkaa, vaikka loukkauskanne lakkaisikin.

47. Komission kirjallisissa huomautuksissaan esittämät väitteet eivät mielestäni aseta tätä näkemystä kyseenalaiseksi. Yhtäältä asetuksen 2017/1001 127 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun vastakanteen liitännäisyys – eli se, että se nostetaan jo vireillä olevan menettelyn yhteydessä – [18] ja se seikka, että vastakanteen voi nostaa ainoastaan loukkauskanteen vastaaja, ovat pelkästään vastakanteen nostamisen prosessuaalisia edellytyksiä eikä niiden perusteella voi vetää johtopäätöksiä vastakanteen luonteesta. Toisaalta, kuten olen edellä jo todennut, asetuksen 2017/1001 127 ja 128 artiklan säännöksillä ei pelkästään anneta loukkauskanteen vastaajalle mahdollisuutta puolustautua pääasiassa kumoamalla EU-tavaramerkin pätevyyttä koskeva olettama, vaan niillä annetaan tälle myös oikeus vaatia ja saada liitännäisasiana kaikissa jäsenvaltioissa (erga omnes) pätevä tuomio, jolla kyseinen tavaramerkki julistetaan mitättömäksi ja jonka nojalla voidaan, tuomion saatua lainvoiman, vaatia kyseistä tavaramerkkiä koskevan merkinnän poistamista EU-tavaramerkkirekisteristä. [19]

48. Toisin kuin sekä komissio että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, en myöskään katso, että tuomiolla Raimund voitaisiin perustella sellaista tulkintaa, jonka mukaan vastakanne jakaa sen menettelyn lakkaamista koskevan kohtalon, johon vastakanne liittyy. Kyseisellä tuomiolla nimittäin ainoastaan vahvistetaan se, että mitättömäksi julistamista koskevan vastakanteen hyväksyminen on esikysymystä koskeva ratkaisu suhteessa loukkauskanteen hylkäämiseen siinä

16 C-425/16, EU:C:2017:479, 62 ja 63 kohta.

17 Samaa järjestelmää noudatetaan, kun menettämistä koskeva vastakanne hyväksytään.

18 Tai se kytkeytyy tällaiseen menettelyyn, ks. tuomion Raimund taustalla olleessa pääasiassa kyseessä olleet olosuhteet.

19 Ks. 128 artiklan 6 kohta.

tapauksessa, että samoihin mitättömyysperusteisiin on vedottu myös pelkkänä väitteenä. Kyseinen tuomio ei kuitenkaan kerro mitään siitä, miten loukkauskanteesta luopuminen vaikuttaa vastakannetta koskevaan menettelyyn.

49. Tämän ratkaisuehdotuksen 46 kohdassa esittämäni johtopäätös asetuksen 2017/1001 128 artiklassa tarkoitetun vastakanteen luonteesta on yhdenmukainen sen tulkinnan kanssa, jonka unionin tuomioistuin on vahvistanut tälle prosessioikeudelliselle instituutiolle järjestelmässä, joka luotiin Brysselin yleissopimuksella,[20] joka otettiin sittemmin osaksi asetusta N:o 44/2001[21] ja myöhemmin nykyisin voimassa olevaa asetusta N:o 1215/2012.

50. Tältä osin on todettava, että yhteisön ja unionin tavaramerkistä annetuissa, toisiaan ajan kuluessa seuranneissa asetuksissa on aina nimenomaisesti viitattu edellä mainittuun tuomioistuinten toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaan sääntelyyn ja niissä on joka kerta todettu, että kyseistä sääntelyä sovelletaan kyseisillä asetuksilla luotuihin säädösjärjestelmiin. Asetusta 2017/1001 edeltäneistä yhteisön tavaramerkistä annetuista asetuksista (EY) N:o 40/94 ja (EY) N:o 207/2009 ensin mainitussa nimittäin viitattiin Brysselin yleissopimukseen ja viime mainitussa asetukseen N:o 44/2001 ulottaen niiden soveltamisala EU-tavaramerkkejä koskevaan sääntelyyn yhteisön tavaramerkkejä koskeviin kanteisiin liittyvän toimivallan jakamiseksi eri jäsenvaltioiden kesken.[22] Nykyään asetuksen 2017/1001 122 artiklassa säädetään, että jollei asetuksessa toisin säädetä, kyseistä sääntelyä sovelletaan ”EU-tavaramerkkiä koskeviin menettelyihin ja EU-tavaramerkkihakemuksiin sekä EU-tavaramerkkien tai kansallisten tavaramerkkien perusteella käytäviin, samanaikaisia tai toisiaan seuraavia kanteita koskeviin menettelyihin”; saman artiklan 2 kohdassa viitataan nimenomaisesti uusimpaan asiaa koskevaan sääntelyyn, nimittäin asetukseen N:o 1215/2012 säännöksiin.

51. Edellä esitetyn perusteella minusta vaikuttaa siis siltä, että vastakanteen käsitettä on tulkittava johdonmukaisesti edellä mainittujen, tuomioistuinten toimivaltaa koskevien asetusten ja niitä koskevan oikeuskäytännön kanssa.[23]

52. Tämän todettuani huomautan, että jo tuomiossa Danværn Production,[24] jossa yhteisöjen tuomioistuimen oli ratkaistava, oliko vastaajan esittämää kuittausvaatimusta pidettävä Brysselin yleissopimuksen 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna vastakanteena,[25] erotettiin selvästi toisistaan vastakanne, jonka kohteena on kantajan vaatimuksesta rajattavissa oleva vaatimus ja jossa vaaditaan tuomiota kantajalle, ja pelkkä väite, joka on puolustautumiskeino, jolla ei ole itsenäistä

[20] Tuomioistuinten toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehty yleissopimus (EYVL 1975, L 204, s. 28, jäljempänä Brysselin yleissopimus).

[21] Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1).

[22] Ks. erityisesti i) asetuksen 40/94 johdanto-osan 15. perustelukappale, jonka mukaan ”tuomioistuinten toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan Brysselin yleissopimuksen sääntöjä sovelletaan kaikkiin yhteisön tavaramerkkiin liittyviin riita-asioihin”, ja ii) asetuksen 207/2009 94 artikla, jossa säädetään asetuksen (EY) N:o 44/2001 soveltamisesta yhteisön tavaramerkkejä koskevissa menettelyissä.

[23] On sitä paitsi syytä huomata, että Brysselin yleissopimuksen 6 artillan 3 kohdassa, asetuksen N:o 44/2001 6 artiklan 3 alakohdassa ja nyttemmin asetuksen 1215/2012 8 artiklan 3 kohdassa käytetyt käsitteet vastaavat täsmälleen asetuksessa 2017/1001 käytettyjä käsitteitä (esimerkiksi käsitteet Widerklage saksaksi, counterclaim englanniksi, demande reconventionnelle ranskaksi ja domanda riconvenzionale italiaksi).

[24] Tuomio 13.7.1995, Danværn Production (C-341/93, EU:C:1995:239).

[25] Tuomioistuinten toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehty yleissopimus (EYVL 1975, L 204, s. 28). Mainitun 6 artiklan 3 kohdan mukaan vastaaja voi nostaa kantajaa vastaan vastakanteen tuomioistuimessa, jossa pääkanne on vireillä, riippumatta siitä, minkä toimivaltasäännön nojalla tämä tuomioistuin on toimivaltainen: näin voidaan välttää oikeuspaikkojen sirpaloituminen. Säännön soveltamisen edellytyksenä on kuitenkin, että vastakanne perustuu samaan sopimukseen tai seikkaan kuin pääkanne. (Ks. tästä julkisasiamies Légerin ratkaisuehdotus Danværn Production (C-341/93, EU:C:1995:139, 7 kohta).

asemaa suhteessa pääkanteeseen ja jonka tarkoituksena on yksinomaan pääkanteen torjuminen.[26] Myös julkisasiamies Léger tarkasteli tätä teemaa perinpohjaisesti kyseistä tuomiota varten antamassaan ratkaisuehdotuksessa. Ratkaisuehdotuksessaan julkisasiamies Léger totesi, että vastakanne on ”sisällöltään uusi kanne, jonka vastaaja esittää oikeudenkäyntimenettelyn aikana siten, että vastaajasta tulee puolestaan kantaja”, että ”siinä vaaditaan itsenäisen tuomion antamista eikä ainoastaan pääkanteen hylkäämistä” ja että vastakanteen käsittely ja tuomio ”eivät ole osa pääkanteen käsittelyä” vaan vastakanne käsitellään, vaikka pääkanteen nostanut kantaja luopuisi kanteestaan.[27]

53. Sittemmin unionin tuomioistuin on tarkastellut vastakanteen käsitettä 12.10.2016 antamassaan tuomiossa Kostanjevec,[28] jossa oli kyse muun muassa asetuksen N:o 44/2001 6 artiklan 3 alakohdan tulkinnasta. Tuolloin unionin tuomioistuin vahvisti, että vastakanne ”koskee lähinnä erillistä vaatimusta kantajan tuomitsemisesta ja että mainittu vaatimus voi tapauksen mukaan koskea suurempaa summaa kuin se, jota kantaja on vaatinut, ja että vaatimuksen käsittelyä voidaan jatkaa, vaikka kantajan kanne hylätään”.[29]

54. Yhteenvetona voidaan siis todeta, että vaikuttaa siltä, että edellä mainitussa oikeuskäytännössä vahvistetaan näkemys, jonka mukaan vastakanne on vastaajan käytettävissä oleva oikeuskeino, jossa vastaaja ottaa lähtökohdaksi kantajan häntä vastaan esittämän vaatimuksen ja laajentaa saman oikeudenkäynnin teemaa (thema decidendum) nostamalla asiaan liitännäisen mutta itsenäisen kanteen, joka on laajempi kuin pelkkä kantajan vaatimuksen hylkäämistä koskeva vaatimus ja jonka käsittelyä voidaan jatkaa riippumatta siitä, lakkaako pääkanteen käsittely.

B Perpetuatio fori -periaatteen sovellettavuus

55. Vaikka edellä on näin osoitettu, ettei vastakanne ole luonteeltaan pelkästään liitännäinen, tämän ei vielä voida katsoa ratkaisseen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämää kysymystä. On nimittäin tässä vaiheessa selvitettävä, määräytyykö loukkauskanteesta luopumisen jälkeen vastakanteen tutkimista koskeva toimivalta asetuksen 2017/1001 63 artiklaan sisältyvän, mitättömyyttä koskevaan pääkanteeseen sovellettavan sääntelyn mukaan, jolloin toimivalta siirtyisi virastolle, vai säilyykö toimivalta muiden periaatteiden nojalla sillä EU-tavaramerkkejä käsittelevällä tuomioistuimella, jossa asia on vireillä.

[26] Ks. tuomio 13.7.1995, Danværn Production (C-341/93, EU:C:1995:239, 12 kohta), jossa yhteisöjen tuomioistuin huomautti erityisesti seuraavaa: ”Sopimuspuolina olevien valtioiden kansallisessa oikeudessa erotetaan yleensä kaksi tilannetta. Ensiksi vastaaja voi vedota puolustuksekseen saatavaan, joka sillä on kantajalta, minkä vaikutuksena kantajan saatava vastaajalta lakkaa joko kokonaan tai osittain. Toiseksi vastaaja voi nostaa erillisen kanteen saman oikeudenkäyntimenettelyn yhteydessä ja vaatia kanteessaan, että kantaja velvoitetaan maksamaan velkansa vastaajalle. Tässä tapauksessa erillisessä vastakanteessa voidaan vaatia määrältään kantajan saatavaa suurempaa saatavaa, ja vaatimus voidaan esittää siitä huolimatta, että kantajan nostama kanne on hylätty.” Mainitun tuomion 17 kohdassa huomautetaan, että myös kansallisissa oikeusjärjestyksissä käytetään eri ilmauksia näiden kahden tilanteen erottamiseksi. Erityisesti kohdassa todetaan edellä mainittuun 12 kohtaan viitaten, että Ranskan oikeudessa erotetaan termit ”demande reconventionnelle” ja ”moyens de défense au fond”, Englannin oikeudessa termit ”counter-claim” ja ”set-off as a defence”, Saksan oikeudessa termit ”Widerklage” ja ”Prozeßaufrechnung” ja Italian oikeudessa ”domanda riconvenzionale” ja ”eccezione di compensazione”.

[27] Julkisasiamies Légerin ratkaisuehdotus Danværn Production (C-341/93, EU:C:1995:139, 25 ja 26 kohta).

[28] Tuomio 12.10.2016, Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:763).

[29] Tuomio 12.10.2016, Kostanjevec, (C-185/15, EU:C:2016:763, 32 kohta). Tämä toteamus on johdonmukainen samassa asiassa annetun ratkaisuehdotuksen kanssa (julkisasiamies Kokottin ratkaisuehdotus Kostanjevec, C-185/15, EU:C:2016:397, 39–41 kohta): sen mukaan nimittäin ”vastakanteessa on siten esitettävä kantajan vaatimuksesta rajattavissa oleva vaatimus, jolla vaaditaan erillisen ratkaisun antamista. – – Tällainen vaatimus ei ole pelkkä puolustautumiskeino vastapuolen nostamaa [kannetta] vastaan.”

56. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo komission tavoin, että EU-tavaramerkkejä käsittelevän tuomioistuimen toimivallan poikkeusluonteesta on pääteltävä, että toimivalta on siirrettävä virastolle; tämän ne puolestaan päättelevät siitä, että kansallisina tuomioistuimina EU-tavaramerkkejä käsittelevät tuomioistuimet voivat ainoastaan poikkeuksellisesti kumota unionin toimia, jollainen EU-tavaramerkin rekisteröintiä koskeva toimikin on.

57. Tämän näkemyksen tueksi Oberlandesgericht München toteaa niin ikään, että asetuksen 2017/1001 mukaan tavaramerkin pätevyyttä koskeva arviointi vaikuttaa olevan ensisijaisesti viraston tehtävä. Sen mukaan tämä ensisijaisuus käy ilmi asetuksen 128 artiklan 7 kohdasta, jonka mukaan EU-tavaramerkkejä käsittelevä tuomioistuin voi EU-tavaramerkin haltijan pyynnöstä kehottaa esittämään mitättömyyttä koskevan vaatimuksen virastolle.

58. Mielestäni nämä kaksi näkemystä eivät ole ratkaisevia.

59. Minusta vaikuttaa ensinnäkin siltä, että EU-tavaramerkkien pätevyyttä koskevissa asioissa viraston ja EU-tavaramerkkejä käsittelevien tuomioistuinten välisessä toimivallan jaossa ei ole kyse suhteesta, jossa viraston toimivalta olisi pääsääntö ja tuomioistuinten toimivalta poikkeus tästä säännöstä; pikemminkin kyse on toinen toistaan täydentävästä suhteesta, jonka tarkoituksena on saavuttaa sääntelyn päämäärä, joka – kuten edellä jo todettiin – on välttää tuomioistuinten ja viraston keskenään ristiriitaiset päätökset ja turvata EU-tavaramerkin yhtenäinen luonne.

60. Kuten nimittäin julkisasiamies Campos Sánchez-Bordona korosti tuomiota Raimund varten antamassaan ratkaisuehdotuksessa, toisin kuin EU-tavaramerkin rekisteröintimenettelyssä, joka on annettu yksin viraston tehtäväksi ja johon kansallisten tuomioistuinten ratkaisut eivät vaikuta, EU-tavaramerkin mitättömäksi julistamista koskeva toimivalta on jaettu sekä EU-tavaramerkkejä käsitteleville kansallisille tuomioistuimille että virastolle. [30]

61. Vaikka katsottaisiin, että EU-tavaramerkkejä käsittelevien tuomioistuinten toimivalta olisi luonteeltaan poikkeuksellinen mitättömyyttä koskevien vastakanteiden osalta, se ei kuitenkaan mielestäni vaikuttaisi esitettyyn ennakkoratkaisukysymykseen annettavaan ratkaisuun. Ei nimittäin ole epäilystä siitä, että kun vastakanne nostettiin, kyse oli asiasta, jossa toimivalta oli EU-tavaramerkkejä käsittelevällä tuomioistuimella. Lisättäköön vielä, että dynaamisesti tarkasteltuna vastakanteen erityisluonne, jota on tarkasteltu laajasti edeltävissä kohdissa, on alkuperäinen ja ontologisessa yhteydessä kyseisen vastakanteen nostamishetkellä vallinneisiin olosuhteisiin, eivätkä myöhemmät menettelyn kulussa tapahtuvat käänteet vaikuta siihen. Toisin sanoen vastakanteesta ei tule pääkannetta sen vuoksi, että asian alun perin vireille pannut pääkanne lakkaa.

62. Näin ollen katson, että siinäkin tapauksessa, että EU-tavaramerkkejä käsittelevien tuomioistuinten toimivaltaa pidettäisiin luonteeltaan poikkeuksellisena, nyt tarkasteltava asia, jossa pääkanteesta on luovuttu, kuuluisi tämän toimivallan alaan luopumisesta riippumatta. Kyse

[30] Ks. julkisasiamies Campos Sánchez-Bordonan ratkaisuehdotus Raimund (C-425/16, EU:C:2017:479, 83 kohta). Ks. vastaavasti yhteisömallista 12.12.2001 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 6/2002 (EYVL 2002, L 3, 5.1.2012, s. 1–24) koskevasta tapauksesta tuomio 16.2.2012, Celaya Emparanza y Galdos International (C-488/10, EU:C:2012:88, 48 kohta), jossa todetaan seuraavaa: ”Siltä osin kuin – – on kyse rekisteröityjen yhteisömallien mitättömyyttä koskevista hakemuksista, asetuksessa on haluttu keskittää niiden käsitteleminen SMHV:lle, vaikka kyseistä periaatetta onkin helpotettu yhteisömalleja käsittelevillä tuomioistuimilla olevalla mahdollisuudella ratkaista rekisteröidyn yhteisömallin mitättömyyttä koskevat vastakanteet, jotka on nostettu loukkausta tai loukkauksen uhkaa koskevan kanteen yhteydessä.”

ei olisi kansallisten tuomioistuinten toimivallan analogisesta soveltamisesta, jonka kyseisen toimivallan poikkeusluonne estää, vaan sen tavanomaisesta soveltamisesta säännöksessä nimenomaisesti tarkoitettuun tilanteeseen.

63. Kun tarkastellaan asetuksen 2017/1001 128 artiklan 7 kohtaa, on kiistatonta, että se osoittaa unionin lainsäätäjän tarkoitusta antaa painoarvoa tavaramerkin pätevyyden ja tavaramerkkiä koskevan oikeuden lakkaamista koskevien tapahtumien keskitetylle arvioinnille virastossa. Huomautan niin ikään, että vastaavaa näkemystä ilmentää saman asetuksen 132 artiklan 2 kohta, jonka mukaan siinäkin tapauksessa, että menettely on jo vireillä EU-tavaramerkkejä käsittelevässä tuomioistuimessa, menettely siinä keskeytetään osapuolen hakemuksesta siihen asti, että virasto, jossa samaa asiaa koskeva menettely on myöhemmin pantu vireille, antaa asiassa ratkaisun.

64. Nämä säännökset eivät kuitenkaan tue väitettä, jonka mukaan EU-tavaramerkkejä käsittelevän tuomioistuimen toimivalta lakkaisi, kun loukkauskanteesta luovutaan, vaan pikemminkin puoltavat tämän väitteen hylkäämistä. Kuten mainittujen säännösten sanamuodosta ilmenee, EU-tavaramerkkejä käsitteleville tuomioistuimille annetaan niissä harkintavaltaa (voida-verbin käyttö ei jätä sijaa epäilyksille) siten, että jos tavaramerkin haltija pyytää, että pätevyyttä koskeva kysymys siirretään viraston ratkaistavaksi, tuomioistuin voi kuitenkin asianosaisia kuultuaan itse ratkaista vastakanteen.

65. Olisi siis ristiriidassa asetuksen systematiikan kanssa – jossa EU-tavaramerkkejä käsitteleville tuomioistuimille annetaan nimenomaisesti harkintavaltaa tavaramerkin haltijan pyytäessä pätevyyttä koskevan kysymyksen siirtämistä viraston ratkaistavaksi – katsoa, että tavaramerkin haltija voisi loukkauskanteesta luopumalla joka tapauksessa saada EU-tavaramerkkejä käsittelevän tuomioistuimen toimivallan lakkaamaan kyseisen tuomioistuimen omasta arviosta riippumatta.

66. Kaiken kaikkiaan katson, etteivät ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen argumentit ole asian kannalta ratkaisevia. Sen sijaan katson, että kysymys on ratkaistava yleisen perpetuatio fori -periaatteen mukaisesti. Huomattakoon, että tämä perustuu unionin oikeuteen: tämän periaatteen sisältäviin kansallisen prosessioikeuden säännöksiin ei siis ole tarpeen viitata asetuksen 2017/1001 129 artiklan 3 kohdan mukaisesti. [31]

67. Tämän periaatteen nojalla silloin, kun asia on saatettu vireille toimivaltaisessa tuomioistuimessa, se on yleensä edelleen toimivaltainen, vaikka liittymätekijä, jonka perusteella se on todettu toimivaltaiseksi, on oikeudenkäyntimenettelyn kuluessa muuttunut. [32] Periaatteen tavoitteena on välttää vahinko, joka riidan asianosaisille aiheutuisi, jos tuomioistuimen, jossa asia on pantu vireille, toimivalta lakkaisi toimivallan perustaneissa olosuhteissa oikeudenkäynnin aikana tapahtuneiden muutosten vuoksi.

68. On kiistatonta, että periaate on unionin oikeudessa tunnettu. Tältä osin on palautettava mieleen 11.10.2007 annettu tuomio Freeport, [33] jossa kanteen nostamishetkeä pidettiin nimenomaisesti lähtökohtana arvioitaessa sitä, liittyivätkö kanteet toisiinsa asetuksen N:o 44/2001 6 artiklan 1 alakohdassa tarkoitetun tuomioistuimen toimivallan määrittämiseksi.

[31] On esitetty, että Saksassa oikeusoppineiden enemmistön kannattaman näkemyksen mukaan sovellettaisiin ZPO:n 261 §:n 3 momentin 2 kohtaa, jonka mukaan tuomioistuin, jossa asia on pantu vireille, pysyy toimivaltaisena, vaikka toimivallan perustaneissa olosuhteissa tapahtuu muutoksia.

[32] Ks. julkisasiamies Szpunarin ratkaisuehdotus A (C-716/17, EU:C:2019:262, 74 kohta).

[33] Tuomio 11.10.2007, Freeport (C-98/06, EU:C:2007:595, 54 kohta).

69. Huomioon voidaan ottaa myös julkisasiamies Jääskisen 11.12.2014 antama ratkaisuehdotus CDC Hydrogen Peroxide [34] ja unionin tuomioistuimen samassa asiassa 21.5.2015 antama tuomio, joka myös koski asetusta N:o 44/2001. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin vahvisti perpetuatio fori -periaatteen mukaisesti, että tuomioistuimen, jossa asia on tullut vireille, toimivalta, joka on määräytynyt vain yhden oikeudenkäynnissä vastaajana olevan henkilön kotipaikan perusteella, ei lakkaa siinäkään tapauksessa, että vastaajaa, jonka perusteella toimivalta on määräytynyt, vastaan nostetuista kanteista luovutaan. [35]

70. Perpetuatio fori -periaate oli perustana myös 17.1.2006 annetussa tuomiossa Staubitz-Schreiber, [36] jossa unionin tuomioistuin tulkitsi asetusta N:o 1346/2000 [37] siten, että sen jäsenvaltion tuomioistuin, jonka alueella velallisen pääintressien keskus sijaitsee tämän jättäessä hakemuksen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisesta, on edelleen toimivaltainen aloittamaan mainitun menettelyn, kun mainittu velallinen hakemuksen jätettyään mutta ennen menettelyn aloittamispäätöstä siirtää pääintressiensä keskuksen toisen jäsenvaltion alueelle.

71. Myös julkisasiamies Szpunar viittaa perpetuatio fori -periaatteeseen 24.9.2014 antamassaan kannanotossa Carl Gendreau [38] sekä 27.3.2019 antamassaan ratkaisuehdotuksessa A [39] ja 30.4.2020 antamassaan ratkaisuehdotuksessa Novo Banco. [40]

72. Kyseistä periaatetta on käsitelty myös julkaisussa Käytännön opas Bryssel IIa -asetuksen soveltamiseen, [41] ja Kansainvälisen oikeuden instituutti vahvisti sen vuonna 1981 kongressissaan Dijonissa. [42] Perpetuatio fori -periaate sisältyy lisäksi moniin oikeusjärjestyksiin. Se tunnetaan muun muassa Saksan, Italian, Ranskan ja Espanjan oikeudessa.

73. On myös huomautettava, että kyseistä periaatetta on tosiasiallisesti sovellettu myös unionin yleisen tuomioistuimen ja unionin tuomioistuimen välisessä toimivallan jaossa. Määräykseen IAMA Consulting johtaneessa asiassa silloinen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, jota oli pyydetty ratkaisemaan riita-asia yhteisön tekemään sopimukseen otetun välityslausekkeen nojalla, oli siirtänyt asian komission nostaman vastakanteen osalta yhteisöjen tuomioistuimeen katsottuaan, että kantajayhtiön esittämät vaatimukset oli jätettävä tutkimatta. [43] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että yhteisöjen tuomioistuimella oli toimivalta tutkia asia tuolloin voimassa olleiden EY 225 artiklan 1 kohdan ja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 51 artiklan perusteella, joiden nojalla yhteisöjen toimielinten nostamat kanteet kuuluivat yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan alaan. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti ensin, että yhteisöjen tuomioistuinjärjestelmä edellytti täsmällistä rajaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ja yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan välillä (tämä rajaaminen tapahtui

34 Julkisasiamies Jääskisen ratkaisuehdotus CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2014:2443, 76–83 kohta).

35 Tuomio 21.5.2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, 28 kohta), jossa unionin tuomioistuin sovelsi perpetuatio fori -periaatetta tosin nimenomaisesti sitä mainitsematta.

36 Tuomio 17.1.2006, Staubitz-Schreiber (C-1/04, EU:C:2006:39). Ks. myös julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin ratkaisuehdotus samassa asiassa (C-1/04, EU:C:2005:500).

37 Maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annettu neuvoston asetus (EYVL 2000, L 160, s. 1).

38 C-376/14 PPU, EU:C:2014:2275, alaviite 37.

39 C-716/17, EU:C:2019:262, 74 kohta.

40 C-253/19, EU:C:2020:328, 23 kohta.

41 Käytännön opas Bryssel IIa -asetuksen soveltamiseen, Euroopan komissio 20.6.2016, saatavilla osoitteessa https://op.europa.eu/fi/publication-detail/-/publication/f7d39509-3f10-4ae2-b993-53ac6b9f93ed.

42 Asiakirjassa, joka on saatavilla englanniksi ja ranskaksi (osoitteessa https://www.idi-iil.org/app/uploads/2017/06/1981_dijon_01_fr.pdf) ja jonka ranskankielinen otsikko on ”Le problème intertemporel en droit international privé”, todetaan seuraavaa: ”Les changements intervenant en cours de procédure dans les faits qui constituent le fondement de la compétence juridictionnelle ne privent pas la juridiction de sa compétence et n’affectent normalement pas la reconnaissance ou l’exécution de ses décisions dans d’autres États.”

43 Ks. määräys 25.11.2003, IAMA Consulting v. komissio (T-85/01, EU:T:2003:309).

tuolloin pääosin kantajan mukaan) siten, että kun tuomioistuimista toinen oli toimivaltainen ratkaisemaan jonkin asian, se välttämättä merkitsi sitä, että toinen tuomioistuin ei voinut olla asiassa toimivaltainen.[44] Sen jälkeen yhteisöjen tuomioistuin täsmensi, että oikeuskeinoja koskevassa yhteisöjen järjestelmässä pääkanteen ratkaisemista koskeva toimivalta merkitsee toimivaltaa ratkaista kaikki samaan kanteen kohteena olevaan toimeen tai seikkaan perustuvassa samassa menettelyssä nostetut vastakanteet ja että tämä toimivalta perustuu erityisesti prosessiekonomisiin etuihin.[45] Lopuksi yhteisöjen tuomioistuin totesi, että vaikka kanne oli hylätty ja vastakanne oli siten menettänyt liitännäisen luonteensa, se ei tehnyt tyhjäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivaltaa ratkaista vastakanne.[46]

74. Kaiken tämän todettuani katson, että perpetuatio fori -periaatetta on sovellettava myös nyt tarkasteltavaan tapaukseen. Tältä osin pidän merkityksellisenä asetuksen 2017/1001 122 artiklaan sisältyvää viittausta tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeviin unionin sääntöihin, joihin perpetuatio fori -periaatteen on edellä mainitussa oikeuskäytännössä katsottu soveltuvan. Jos nimittäin on kiistatonta, että kyseinen periaate soveltuu eri jäsenvaltioiden väliseen toimivallan jakoon EU-tavaramerkkejä koskevien kanteiden yhteydessä, ei nähdäkseni ole perusteita päätyä toisenlaiseen johtopäätökseen nyt tarkasteltavassa tapauksessa, jossa tosiasiassa on myös kyse tuomioistuimen tai muun lainkäyttöelimen toimivallan jakoa koskevista säännöistä.

75. Lisäksi perpetuatio fori -periaate, joka ankkuroi toimivallan vastakanteen nostamisajankohtaan, takaa oikeusvarmuuden ja ehkäisee ne mielestäni merkittävät prosessiekonomian ja vastaajan puolustautumisoikeuksien kannalta haitalliset seuraukset, jotka syntyisivät, jos merkitystä annettaisiin pääkanteesta luopumiselle.

76. Ajatellaan esimerkiksi oikeudenkäyntiä, jossa on ollut monimutkainen ja kallis valmisteluvaihe ja jonka loppupuolella – tai jopa vasta muutoksenhakuvaiheessa – kantaja luopuu loukkauskanteesta ymmärrettyään, että kanne todennäköisesti hylätään. Jos tuomioistuin tällöin lakkaisi olemasta toimivaltainen vastakanteen osalta, vastaajan olisi aloitettava virastossa uusi menettely kokonaan alusta.

77. Mielestäni on kiistatonta, että tällainen ensimmäisessä oikeusasteessa käydyssä menettelyssä tehdyn työn ja siihen käytetyn ajan hukkaan valuminen vaarantaa prosessiekonomian periaatteen, jonka tulisi leimata paitsi tuomioistuinten toimintaa myös viraston hallintotoimintaa, kun otetaan huomioon, että kyse olisi sellaisten päällekkäisten toimintojen toistamisesta, jotka johtavat asetuksen 2017/1001 nojalla toisiinsa rinnastettaviin lopputuloksiin. Vastaajalle aiheutuisi lisäksi ylimääräisiä kuluja siitä, että se panisi menettelyn vireille virastossa. On huomattava, että nämä vastaajalle aiheutuvat kielteiset seuraukset johtuisivat automaattisesti päätöksestä – siis pääkanteesta luopumista koskevasta päätöksestä –, jonka tekijä oli hänen vastakanteessaan vastapuolena.

[44] Ks. määräys 27.5.2004, komissio v. IAMA Consulting (C-517/03, ei julkaistu, EU:C:2004:326, 16 kohta).

[45] Ks. määräys 27.5.2004, komissio v. IAMA Consulting (C-517/03, ei julkaistu, EU:C:2004:326, 17 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

[46] Ks. määräys 27.5.2004, komissio v. IAMA Consulting (C-517/03, ei julkaistu, EU:C:2004:326, 20 kohta). Vastaavasti myös tuomio 16.9.2013, GL2006 Europe v. komissio (T-435/09, EU:T:2013:439, 45–47 kohta), joka annettiin menettelyssä, jossa tuomioistuimen toimivalta perustui SEUT 272 artiklan mukaisesti välityslausekkeeseen. Kyseisessä tapauksessa unionin yleinen tuomioistuin – todettuaan, että komission vastakanteella oli yrityksen pääkanteesta erillinen kohde – katsoi, että sen oli ratkaistava vastakanne, vaikka lausunnon antaminen pääkanteesta oli rauennut sen vuoksi, että kantajalla ei enää ollut asianajajaa edustajanaan. Ks. myös tuomio 9.7.2013, Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirourgiko Kentro v. komissio (T-552/11, ei julkaistu, EU:T:2013:349, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), jonka ratkaisua unionin tuomioistuin ei kyseenalaistanut muutoksenhaun yhteydessä antamassaan tuomiossa (ks. tuomio 9.9.2015, Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirourgiko Kentro v. komissio, C-506/13 P, EU:C:2015:562).

78. Esitetty tulkinta ei ole ristiriidassa asetukseen 2017/1001 sisältyvän sääntelyn erityisen päämäärän kanssa.

79. Kuten edellä on jo todettu, asetuksen 2017/1001 johdanto-osan 32 perustelukappaleesta käy selvästi ilmi, että kyseisen sääntelyn taustalla oleva välttämätön tarve liittyy siihen, että ”EU-tavaramerkin voimassaoloa ja loukkausta koskevien päätösten oikeusvaikutus ulottuu koko unioniin, sillä tämä on ainoa keino välttää tuomioistuinten ja viraston keskenään ristiriitaiset päätökset ja varmistaa, ettei EU-tavaramerkkien yhtenäistä luonnetta heikennetä”.

80. Loukkausta koskevan pääkanteen lakkaaminen ei vaaranna päämääriä, jotka ovat kyseisen sääntelyn taustalla ja joihin EU-tavaramerkkejä käsittelevien tuomioistuinten toimivalta mitättömyyttä koskevien vastakanteiden osalta perustuu. Pääkanteen lakkaaminen ei nimittäin johda useiden menettelyjen vireille tuloon, koska menettely jatkuu yhdessä ja samassa elimessä, eikä se vaaranna tavaramerkin pätevyyttä koskevan kansallisen tuomioistuimen ratkaisun erga omnes -vaikutusta. Näin turvataan siis sekä prosessiekonomiset vaatimukset että EU-tavaramerkin yhtenäinen luonne koko unionissa. Tällä tavoin ei aiheudu myöskään keskenään ristiriitaisten päätösten riskiä, kun asian ratkaisee yksi ainoa elin.

81. Kaiken edellä esitetyn perusteella katson näin ollen, että EU-tavaramerkkejä käsittelevä tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan asetuksen 128 artiklassa tarkoitetun EU-tavaramerkin mitättömyyttä koskevan vastakanteen, vaikka loukkausta koskeva pääkanne on pätevästi peruutettu.

VI Ratkaisuehdotus

82. Kaiken edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Oberlandesgericht Münchenin esittämään ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Euroopan unionin tavaramerkistä 14.6.2017 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 2017/1001 124 artiklan d alakohtaa ja 128 artiklaa on tulkittava siten, että EU-tavaramerkkejä käsittelevä tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan kyseisen asetuksen 128 artiklassa tarkoitetun EU-tavaramerkin mitättömyyttä koskevan vastakanteen myös sen jälkeen, kun kyseistä EU-tavaramerkkiä koskeva 124 artiklan a alakohdassa tarkoitettu loukkauskanne on pätevästi peruutettu.